

Oei!!! - Disneyland

De derde Nationale Geschiedenisdag in Apeldoorn

Apeldoorn ...? Volgens de dagelijkse fileberichten ligt het midden in het land! De organisatie van deze derde Geschiedenisdag (na de twee dagen in het Tropenmuseum in Amsterdam en de ene dag in de Universiteit van Tilburg twee jaar geleden) hield de gezamenlijke bijeenkomst van alles wat met geschiedenis te maken heeft in schouwburg Orpheus.

De staatssecretaris van cultuur Medy van der Laan opende de dag met een renenkrommende toespraak, waarin zij de aanwezige beroeps- en vrije tijdshistorici opriep zich niet meer uitsluitend bezig te houden met het roemruchte vaderlands verleden, maar zich te realiseren dat we een multiculturele samenleving zijn.

Het thema van de dag: *Het andere gezicht: conflict en geweld in de Vaderlandse geschiedenis*, werd aangesneden door de hoogleraren Herman Pleij en Piet de Rooy. Pleij gaf vol vuur een beeld van de huidige politiek: wars van geweld en vol met overlegmomenten. De herkomst van deze manier om zaken te doen plaatste hij ver terug: in de Middeleeuwen. Piet de Rooy liet heel precies zien dat teruggaan tot in de negentiende eeuw ook al genoeg is.

Zoals gebruikelijk daarna een keuze uit een aantal parallelsessies. Ik volgde 'conflict en geweld in het museum'. Daar bleek hoe verschillend historisch geïntereseerden zijn. De een pleitte voor wat meer emotie in een museum, de an-

der voor een rustige beschouwing van objecten met of zelfs zonder enige context. De conservatoren van het Legermuseum in Delft, het Rijksmuseum en het Moluks Museum vertelden over hun invalshoek en de problemen daarbij. Delft: met een grote schenking schitterende uniformen die als object tentoongesteld moeten worden, het Rijks met zijn kunsthistorische invalshoek, het Moluks Museum met tot voorheen een overmaat aan emotie. Maar, zoals Wim Manuhutu zei, nu niet iedereen meer aan Wijster denkt als hij een foto met een trein ziet, nu merk je hoe goed persoonlijke betrokkenheid is voor de impact die je met je collectie maakt. Dat moet je als museum stimuleren. Veel aanwezigen waren dat niet met hem eens: rillend bij de aanblik van leden van het Landelijk Platform Levende Geschiedenis verlieten zij, prevelend oei ... Disneyland de zaal.

Tineke Bogaerts

Het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis van de Universiteit van Nijmegen deed van zich spreken in de sessie *Zwaar weer in de polder. Conflicten in het parlement*.

Directeur P. van der Heiden/ A. Bos ging met grote halen door de parlementaire geschiedenis sinds 1920, waarbij zij per decennium een 'spannend' voorval schetste. Zo werden de 'drie nachten' (Kersten, Schmelzer en Wiegel) gemeenschappelijk naast bijvoorbeeld de voorgenomen vrijlating van de Drie van Breda en

het incident Rost van Tonningen (die zich in 1939 het woord niet liet ontnemen). Op de keper beschouwd bewees zij met deze voorvallen de stelling van Herman Pleij in de openingssessie, dat het in het Nederlandse parlement toch eigenlijk maar een dooie boel is. (NB dit is mijn conclusie, niet die van de spreker).

Journalist M. de Bok ging daarna in op een ander spannend voorval in de Tweede Kamer: het Menten debat. In een goed gedocumenteerde en met verve gebrachte voordracht stelde hij dat, hoewel het tweede debat (toen Menten door de inspanningen van *Accent*-journalist Hans Knoops achter slot en grendel zat) de naam heeft het meest enerverend te zijn geweest, het vooral het eerste debat was (de donderdag na de mislukte arrestatie), dat op het scherpst van de snede is gevoerd. Toen bleek dat minister van Justitie Van Agt het op zijn bureau neergelegde document met het predikaat 'heden' niet had gelezen en naar Roemenië was vertrokken. Toen bleek ook dat Van Agt zich slecht had voorbereid, want zelfs nadat hij zijn ambtenaren – tijdens het debat – had kunnen consulteren, bleef hij het antwoord op een aantal netelige kwesties schuldig.

Dat het tweede debat in de herinnering als scherper wordt gezien, heeft vooral te maken met het einde. PvdA-kamerlid Aad Kosto twijfelde aan de geschiktheid van Van Agt om zijn functie te vervullen, maar diende geen motie van afkeuring in ('... dit kabinet moet nog veel doen'). Een getergde Van Agt pakte – later liet De Bok ook videobeelden zien – zijn spullen bijeen en zijn relatie met Kosto zou nog lang onder spanning staan.

Toen was het tijd voor een kopieuze lunch en de informatiemarkt waar veel verenigingen en cultuurorganisaties vertegenwoordigd waren.

'Hier kan je zien waar die 40 euro aan op zijn gegaan', zei een deelnemer met een blik op de rijkgevolde tafels met warme en koude hapjes.

Terwijl het KNHG zijn jaarvergadering hield (misschien ook een idee voor de VGN?) en buiten de musketten en snaphanen knalden, begon de middagsessie.

Ik koos voor de dubbelsessie (die ook apart te volgen was) van het NIOD, het Instituut voor Militaire Geschiedenis en de KB. Beide gingen over de Nederlandse militaire traditie.

In de eerste sessie schetsten Ben Schoenmaker (IMG) en Martin Bossenbroek (KB) een algemeen beeld. In de tweede sessie was het aan Adrie van Vliet ((IMG), Jaap de Moor (KB?) en Arthur ten Cate (IMG/NIOD?) om respectievelijk over de Nederlandse vloot, Indië en de NAVO vredesmissies te praten.

In de woorden van inleider en moderator Hans Blom (NIOD) werd een 'bewust eenzijdig beeld' geschetst. *'Wij zijn misschien tot voor kort te veel uitgegaan van Nederland als een vreedzaam land.'* Dat beeld werd in vrijwel alle voordrachten en de daarop volgende (korte) discussie stevig neergezet.

Schoenmaker opende met *'Nederland heeft zijn ontstaan aan geweld te danken'* en liet niet na te wijzen op het gegeven dat *'daar waar wij het konden, wij gretig van geweld gebruik maakten'*. Volgens hem is de Nederlandse militaire terughoudendheid in de negentiende en twintigste eeuw alleen voortgekomen uit zwakte en was er in Indië geen sprake van terughoudendheid.

Dat beeld werd later nog eens bevestigd door De Moor. In zijn woorden: *'Handel, diplomatie en oorlog waren in de zeventiende en achttiende eeuw onafscheidelijk. Vanaf de negentiende eeuw is het leger minder van belang, behalve in Indië, waar de Atjeh oorlog en de mislukte dekolonisatie boekdelen spreken.'*

Martin Bossenbroek haalde in zijn verhaal het 'spreekje van Nederland en de wolf' aan. *'Het beeld van Nederland is er een van een land waar recht voor kracht gaat, maar als je de drie iconen van de vaderlandse rechtsgeleerdheid – Hugo de Groot, Thorbecke en Cornelis van Vollenhove – nader beschouwd dan is hun 'vredelievendheid' vooral te danken aan*

eigenbelang. Alle drie volgden Von Clausewitz in zijn stelling dat oorlog een voortzetting van politiek is.'

Adrie van Vliet wist in tien minuten de aan het einde gegeven stelling 'Zonder inzet van een sterke oorlogsvloot zou Nederland in de zeventiende eeuw geen bloeiende handelsnatie zijn geweest' stevig te onderbouwen. Voor zijn tweede stelling leverde hij minder bewijs: 'De huidige bezuinigingen op de marine zouden gevolgen kunnen hebben voor Nederland als handelsnatie'.

De lezing van Arthur ten Cate was de minst overtuigende. Dat Nederland zich graag inzet voor vredesmissies, daar konden een aantal aanwezige (ex-)militairen van getuigen. Dat Nederland dat vooral doet om invloed te krijgen of te vergroten, *'want het levert prestige en waar je deelneemt daar praat je mee ...'*, was mede doordat er ook uitzonderingen te noemen waren, minder hard te maken. In ieder geval, stelde Ten Cate, doet Nederland niet mee vanwege een of ander hoger doel.

Het slot van de derde Dag van de Geschiedenis was aan de ene kant ingetogen, aan de andere kant spetterend. De hele dag hadden de deelnemers al

kennis kunnen nemen van de verrichtingen van in historische kledij gestoken personen. Na een klankbeeld van het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid verschenen (chronologisch) enkele tientallen personen op het toneel, waarna hun kleding werd toegelicht en vechttechnieken werden getoond. Het Landelijk Platform Levende Geschiedenis oogstte veel applaus met hun Romeins paar, Frankisch paar, Friese familie, Friese krijgers (die vochten), Vikingen (idem), laat middeleeuwse burgers, vijftiende-eeuwse dame, vijftiende-eeuwse geharnaste edelen (vochten), zeventiende-eeuwse messentrekkers (u raadt het al), een muskietier, een Schotse huurling en dame uit de achttiende eeuw, Nederlandse deelnemers aan de slag van Waterloo, twee boeren uit de Boerenoorlog en een aantal Nederlandse militairen uit de Tweede Wereldoorlog.

Ger Jan Onrust

Al met al was het een interessante dag. Er waren niet zoveel mensen, het thema was niet echt wervend. Maar al die verschillen van opvatting die naar voren kwamen nu vakhistorici en docenten de boel niet monopoliseerden waren best informatief. Moderne en oerconservatieve benaderingen van het verleden gingen hand in hand. De gegoede burger die komt voor cultuurbeschouwing en de docent, die vindt dat leerlingen iets mee moeten nemen van een bezoek aan een instelling botsten behoorlijk. Onderwijs bekeek men voornamelijk als iets voor de kleintjes ...

Conclusie: Een goed georganiseerde dag door het Nederlands Centrum voor Volkscultuur en een prima locatie bij nader inzien. Leuk om al die living history buiten en binnen te zien, inhoudelijk meer de moeite waard dan het aanvallend leek. Te weinig VGN-ers. Kom de volgende keer ook eens.

